
U V O D N I K

Posebna številka *Poligrafov*, ki je pred vami, je posvečena izjemno aktualnemu vprašanju razmerja med religijo in naravo v luči sodobnih izzivov religijskih ved kot tudi sodobne okoljske krize.

Zahodni svet se je s svojim specifičnim razvojem filozofije in teologije že zgodaj odrekel čustvom in čutnim zaznavam ter v razmerju do narave utemeljil povsem novo misel, zaznamovano s tipično pojmovnim in idejnim svetom, ki temelji na dominaciji razuma nad občutenji, enega spola nad drugim, človeka nad živalskim svetom in človeštva nad naravo. Temu vzorcu mišljenja je sledila tudi teologija, ki je iz okrožja svojega premišljevanja in delovanja prepogosto izganjala duha narave. Grškemu modelu pozabe materialnega sveta je tako sledilo z grštvom premočno zaznamovano krščanstvo vse od sv. Pavla dalje. Človek se je od narave in njenih bitij tako raje usmeril v zanj bolj obvladljiv svet idej in na njih utemeljene transcendence (ega, subjekta, Boga), zdaj pa si mora v zavest povrniti tisto, kar je bilo na tej poti izgubljeno, in se na novo roditi v okviru novega, skozi naravo utelešenega bivanja. Le tako si bomo lahko zamislili pot v novo sobivanje zemlje in njenih bitij ter človeka v okviru religije.

Živimo v času vseobsegajoče okoljske krize in v zadnjem času smo ob pojavu koronavirusa SARS-CoV-2 spoznali tudi veliko ranljivost človeštva. Tako klimatske spremembe v dobi antropocena kakor tudi pojav nevarnega virusa človeštvo opozarjajo na meje našega poseganja v naravo in njene cikle. Morda bomo postali nekoliko ponižnejši, četudi smo še vedno daleč od svojih prednikov, ki so še znali bivati v soglasju z naravo in njenimi cikli – kar kažejo tudi članki v tej številki. Hybris sodobnega človeka, ki želi izkoristiti sleherni naravno danost, zavladati slehernemu koščku planeta in po vrsti uničiti življenjski prostor preštevilnih bitij, je neizmerna. Zgodovina religije nam pove, da so bili ljudje starih kultur občutljivi na pravzorke, ki so jih razbirali med svojim vsakodnevnim posvetnim in ritualnim delovanjem.

Pričujoča številka *Poligrafov* prinaša šest člankov v okviru posebne številke, posvečene religiji in naravi. Članki se navezujejo na vprašanja sodobne filozofije religije, religiologije (vključno z religijami in kozmo-

logijami južnoameriških in indijskih staroselcev ter sodobnega neopoganstva) in ekofeministične teologije. Številko sklepata dva članka, ki dopolnjujeta posebno številko s svojimi navezavami na razumevanje zraka v okviru srednjeveške islamske filozofije pri Avicenni na eni ter estetike in kontemplacije lepega v okviru srednjeveške krščanske filozofije Svetega Bonaventure na drugi strani.

Lenart Škof in Nadja Furlan Štante